

Co dělá dobrou školu?

Existuje ve školách sdílená
pedagogická filozofie? Jsou ředitelé/ředitelky*
jejími hybateli?

Martin Sedláček & Zuzana Šalamounová & Klára Šed'ová

15. 4. 2024

TEORIE:

CO SE SKRÝVÁ POD POJMEM
FILOZOFIE ŠKOLY A PROČ SE JÍ
ZABÝVAT?

Sdílená filozofie školy

- Znakem úspěšných škol je sdílená vize. Klíčovou roli přitom sehrává ředitel školy (Sedláček, 2020).
- Pokud ředitelé s učiteli pravidelně konzultují dlouhodobé cíle (vize školy), mají žáci těchto škol lepší vzdělávací výsledky.

NA CO ODPOVÍDÁME:

- Jak má vypadat výuka z pohledu ředitelů a učitelů?
- Jak uvažují o učení žáků (tzv. "mindset")?
- Je ve školách v těchto otázkách shoda?
- Jaké dopady má sdílená/nesdílená filozofie?

Sdílená filozofie školy

pojetí výuky

tzv. mindset

transmisivní

konstruktivistické

fixní

růstový

Kdo: učitelé 2. stupně ZŠ; ředitelé ZŠ

Jak: sebehodnocení (souhlas ... nesouhlas)

K POJETÍ VÝUKY

Konstruktivistická výuka

- Je dobré, když učitel nechá vyjadřovat jejich myšlenky a názory ještě předtím, než sdělí žákům informace a fakta.
- Učitel by měl/a ve výuce nabízet různě náročné úkoly pro různé skupiny žáků.

Pokud učitel vyučuje v paralelních třídách, měl/a by výuku plánovat tak, aby byla přizpůsobená žákům konkrétní třídy.

Učitel by měl/a věnovat čas žákovskému sebehodnocení, i když to znamená omezení času pro jiné aktivity.

Když žák ve výuce chybně odpoví, učitel by ho měl/a vést k tomu, aby si chybu opravil.

Učitel by měl/a na začátku výuky zjišťovat, co žáci o daném tématu vědí.

Transmisivní výuka

- Je dobré, když učitel nejprve sdělí žákům informace a fakta a potom je nechá vyjadřovat jejich myšlenky a názory k danému tématu.
- Učitel by měl/a ve výuce zadávat práci jednotně pro celou třídu.
- Pokud učitel vyučuje v paralelních třídách, měl/a by výuku plánovat tak, aby se napříč třídami neodlišovala.
- Učitel by při hodnocení neměl/a věnovat čas žákovskému sebehodnocení, protože to znamená omezení času pro jiné aktivity.

Když žák ve výuce odpoví chybně, učitel by měl jeho chybu ihned opravit.

Nejvíce si žáci odnesou z klasické frontální výuky.

Učitelé

- 70 % učitelů signifikantně preferuje znaky konstruktivistické výuky
- 7 % učitelů signifikantně vyzdvihuje znaky výuky transmisivní
- 23 % učitelů se přiklání k oběma pojetím výuky
(rozdíl v preferencích je na úrovni chyby)

Ředitelé

- 74 % ředitelů signifikantně preferuje znaky konstruktivistické výuky
- 26 % ředitelů si přiklání k oběma pojetím výuky

Soulad ředitelů a učitelů v jejich školách

- Existuje statisticky významná souvislost mezi postoji ředitelů a postoji učitelů z jejich škol (průměr za školu)
- Postoje ke konstruktivistickým znakům výuky (korelace 0,2; $p=0,05$)
- Postoje k prvkům transmisivní výuky (korelace 0,3; $p=0,01$)
- Postojově sjednocené školy (rozdíl mezi ředitelem a sborem není větší než 5 %)
- Postojově sjednocené školy (sdílená filozofie výuky): 45 škol (134)
- V 22 školách je sdílená filozofie výuky vyzdvihující ryze konstruktivistickou výuku
- V 23 školách je sdílená filozofie výuky vyzdvihující konstruktivistickou i transmisivní výuku

Konstruktivistické a tradiční školy

- Nejsou signifikantní rozdíly ve výsledcích žáků mezi postojově soudržnými školami a ostatními školami
- Nejsou signifikantní rozdíly ve výsledcích žáků mezi postojově konstruktivistickými školami a školami transmisivními (obě pojetí důležité)
- Konstruktivistické a transmisivní školy se neliší ve složení z hlediska SES
- Školy s příklonem k transmisivnímu pojetí výuky jsou výrazně větší z hlediska počtu žáků (průměr: 477 žáků; průměr vzorku 410; průměr konstruktivistických škol: 391)

B. Co si myslíte o rozumových schopnostech žáků? Označte svůj souhlas nebo nesouhlas s následujícími tvrzeními na šesti-bodové škále, kde 1 značí rozhodně nesouhlasím a 6 značí rozhodně souhlasím. U každé otázky prosím zakroužkujte odpovídající číslo.

1. Učitel/ka může žáky naučit nové věci, ale nemůže moc ovlivnit úroveň jejich rozumových schopností.

1	2	3	4	5	6
Rozhodně nesouhlasím	Nesouhlasím	Spíše nesouhlasím	Spíše souhlasím	Souhlasím	Rozhodně souhlasím

2. Kterýkoliv žák může výrazně ovlivnit úroveň svých rozumových schopností

3. Jako učitel/ka můžu výrazně ovlivnit rozumové schopnosti svých žáků.

4. Žáci mají určitou úroveň určitou rozumových schopností a nemohou nic moc udělat pro to, aby to změnili.

- U 63 % učitelů vzorku převažuje růstové myšlení nad myšlením fixním (37 % obráceně)
- U 78 % ředitelů vzorku převažuje růstové myšlení nad myšlením fixním (22 % obráceně)
- Neexistuje signifikantní korelace mezi přesvědčením ředitele a průměrem učitelů ve škole.
- Ve vzorku je přesto názorově sjednocených 28 škol (rozdíl do 5 %): v 25 školách shoda na růstovém myšlení/ 3 shoda na fixním

Mindset ve školách

- Srovnání škol z hlediska výsledků v matematice: školy se shodu na růstovém myšlení mají ve vzorku větší průměrnou úspěšnost v testech (rozdíl cca 4 % v úspěšnosti řešení)
- školy se shodou na růstovém myšlení jsou ve vzorku významně větší z hlediska počtu žáků (průměrný počet žáků 425 žáků; fixní 385 žáků)
- složení škol z hlediska SES: školy se shodu na růstovém myšlení mají nepatrně více žáků s vyšším socioekonomickým zázemím

Shrnutí, diskuse

Pojetí výuky:

je součástí sdílené filozofie škol, dominuje přitom pojetí konstruktivistické
preferované pojetí výuky se nepromítá do výsledků žáků

JAK TO?

POKUD SI UČITELÉ MYSLÍ, ŽE POTENCIÁL ŽÁKŮ JE NEMĚNNÝ, NEHRAJE ROLI, JAKÉ
POJETÍ VÝUKY ZASTÁVAJÍ

Mindset:

promítá se do vzdělávacích výsledků žáků (mindset žáků, motivace ...)
není součástí sdílené filozofie školy

NELZE ŘÍCI, ZDA ŘEDITEL JE HYBATELEM FILOZOFIE ŠKOLY, ALE URČITĚ JE JEJÍM
FACILITÁTOREM A MĚL BY UMOŽŇOVAT, ABY FILOZOFIE BYLA SDÍLENÁ

S PODPOROU

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU